

NE BUDITE SRCA TVRDA

U našim crkvama danas odjekuje pripjev psalma: „Ako danas glas mu čujete, ne budite srca tvrda.”

Tvrdo, kameno srce je srce bez osjećaja: srce zatvoreno u sebe, u kojem se ne rađa ljubav i otvorenost za potrebe bližnjih. Na plakate za Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini urezali smo upravo taj psalmistov poziv: „Ne budite srca tvrda” — u želji da nam srce ne otvrdne, nego da ostane ljudsko, mekano, toplo i darežljivo prema braći i sestrama u BiH.

Božja riječ ima snagu preobrazbe: kamen pretvara u „meso”, otvrdnulo srce u srce sposobno za ljubav. Srce za tim žeda. I tu dolazimo do jedne važne istine: osnovna značajka srca nije sentimentalnost, nego potpuno prijanjanje cijeloga bića uz Boga — do te mjere da naše odluke, odnosi i djela postaju potpunija, savršenija. Današnje nam Evanđelje pokazuje kako Bog upravo to čini: dolazi do čovjeka, dodiruje njegovu žeđ i od nje stvara izvor. Zato je priča o Samarijanki tako stvarna.

Žeđ koja nas prati

Žeđ nas prati tiho i uporno, kao sjena uz korak. Na putu može nedostajati mnogo toga, ali ništa se ne traži tako neposredno kao voda. Danas je gotovo postalo i moda: mobitel u ruci, boca u ruksaku. A možda je baš to dobra slika života: postoje stvari bez kojih ne možemo.

Možda bi svatko na svoju bocu mogao napisati ime onoga što mu najviše nedostaje — ne na papiru, nego u srcu. Jer u duhovnom hodu Isus traži upravo to: da pred njega donesemo svoju najdublju žeđ, onu koju često skrivamo i od sebe.

Samarijanka: žeđ za ljubavlju

Životno iskustvo Samarijanke govori o ženi snažne potrebe da bude voljena. Nemirna je i možda je na pogrešnim izvorima tražila odgovor na svoju žeđ. U tome nema senzacije, nego ljudskosti: kad čovjek žudi, traži gdje zna, traži kako može. A Ivanovo evanđelje sve to opisuje kao udvaranje: Isus se otkriva kao pravi Zaručnik — onaj koji ne dolazi uzeti, nego vratiti srce srcu.

I sve se događa oko zdenca — biblijskog mjesta susreta i zaručivanja. Ali ona dolazi u podne, kad nitko ne ide po vodu. To je sat kad sunce najjače prži i kad je svjetlo u svojoj punini. Ona očito ne želi biti viđena. Inače se ne bi izlagala naporu da pod žežećim suncem nosi težak vrč, niti bi riskirala da kući donese toplu vodu. Podne je njezin način da izbjegne poglede.

Ali podne je i nešto drugo: nije samo vrućina, nego i najjače svjetlo — vrijeme kad se najbolje vidi. I baš to postaje prilika da ona prvi put bolje vidi samu sebe.

Bog moli: „Daj mi piti“

Ondje sjedi Isus: umoran, žedan, bez kante, bez „prednosti“. I prva rečenica koju izgovara nije lekcija, nego molba: „Daj mi piti.“ Bog se ne postavlja iznad, nego ispod. Da bi došao do čovjekova srca, dopušta da ga se vidi potrebnim. Odustaje od samodostatnosti i moli ženu da se pobrine za njega, kao da joj tako otvara vrata: „Pridi bez straha.“

A ona mu odmah uzvraća „oružjem“: „Ti nemaš čime zahvatiti, a zdenac je dubok.“ Kao da kaže: „Sada ja imam kontrolu. Ti trebaš mene.“ To je obrana. To je tvrdo srce koje se štiti i voli dominaciju.

Isusova žeđ i križ

Isus joj suprotstavlja svoje nezaštićeno stanje: „Žedan sam.“ To su iste riječi koje će izgovoriti na križu. Jer njegova žeđ nije samo žeđ putnika; to je žeđ Spasitelja. Žedan je nje, žedan njezina života, žedan njezine sreće. Žedan je odgovora na onu čežnju za punim životom koju nosimo svi — u srcu koje je ponekad bezdan poput zdenca iz kojeg više ne uspijevamo izvući vodu života.

Tu se polako otvara geslo: „Ne budite srca tvrda“. Ne kao naredba, nego kao mogućnost. Jer tvrdo srce često ne znači „neću“, nego „bojim se“. Tvrdo srce je srce koje se umorilo od razočaranja, srce koje ne pušta „uljeza“ unutra jer misli da će ga opet netko raniti. A Bog radi obratno: on ranu ozdravlja. On srce ne slama, nego ga omekšava tako da opet može voljeti.

Dar koji postaje izvor

Isus zatim govori rečenicu koja mijenja smjer: „Kad bi znala dar Božji...“ Ne prigovara. Ne pritišće. Ne prosuđuje. On nudi. I dar nije mali: „Dat ću ti vodu koja u tebi postaje izvor.“ Cijeli izvor u zamjenu za jedan gutljaj. To je slika Boga: bez mjere, bez računice, bez kraja. I nije slučajno da se u Svetom pismu riječ srce bilježi gotovo dvije tisuće puta: jer Bog ne liječi površinu, nego ide u središte čovjeka — ondje gdje se rađa žeđ i ondje gdje, po njegovu daru, može niknuti izvor.

Bog ne nudi privremeni izlaz, nego puninu koja izvire iznutra. I to nije samo „nešto“ što Bog daje: to je Bog koji se daje. Dar je sam Darovatelj. Živa voda je prisutnost koja u čovjeku postaje izvor.

Istina koja liječi, ne osuđuje

U susretu s Isusom on se objavljuje, ali se i čovjek razotkriva samome sebi. Isus iznosi priču te žene ne da je osudi, nego da je ona napokon preda njemu — da postane iscijeljena priča. Pomaže joj shvatiti što joj nedostaje, iako se ne usuđuje priznati što doista želi.

Pet muževa, šesti čovjek koji nije muž — i broj koji kao da govori o nesavršenosti, o neispunjenosti, o žeđi koja se ne da utišati. Nedostaje joj pravi Zaručnik, „sedmi“, onaj koji

može odgovoriti na duboku želju da bude voljena. I Isus se ovdje objavljuje upravo kao taj: pravi Zaručnik, koji ne obećava da bi zavodio, nego daruje da bi spasio.

Bijeg u raspravu i Isusovo svjetlo

Kad se osjeti razotkrivenom, žena se brani „teološkim zidom”: gdje se treba klanjati, na kojoj gori, što je s Mesijom... To zvuči pomalo krivo u kontekstu odnosa koji se rađa, ali je prepoznatljivo: kad se istina približi, čovjek pobjegne u raspravu. I mi to činimo u molitvi: kad nas Gospodin pozove da pogledamo u sebe, mi se izgubimo u pojmovima, samo da ne bismo dotaknuli srce.

No Isus prolazi kroz taj čvor. Ne nasilno, nego svjetlom. I izgovara ono što je vrhunac svake blizine: „To sam ja koji govorim s tobom.” Kao da kaže: „Ovdje sam zbog tebe. Došao sam baš k tebi.”

Vrč koji ostaje: predana prošlost

I onda dolazi detalj koji govori više od velikih rečenica: Samarijanka ostavlja vrč. Vrč je njezina prošlost. Vrč je teret. Vrč je i „oružje” kojim se branila, podsjećajući Isusa da samo ona ima sredstvo za vodu. A sada ga ostavlja pred njim. Prošlost je predana. Obrana je spuštena. Krhkost se više ne skriva. I tek tada dolazi lakoća — ne laka površnost, nego duboka lakoća srca koje je napokon voljeno.

Ljubav rađa poslanjem

Iz toga se rađa misao koja ostaje kao provjera svega: ljubav nas čini misionarima. Ne moralizam, ne dužnost, ne „moranje”, nego iskustvo da si ljubljen baš u slabosti. Samo onaj tko je okusio takvu ljubav može naviještati Krista kao Spasitelja, a ne sebe i svoje brige. Zato je važno ono što Samarijanka čini: ona svjedoči, ali zatim se povlači i dopušta drugima osobni susret. Posredovanje je dragocjeno, ali nijedna duša ne smije ostati bez prostora da sama sretne Gospodina.

I ovdje, tiho, opet zasja geslo bez napora i bez viška riječi: „Ne budite srca tvrda”. Ne zatvaraj se pred žeđi. Ne zatvaraj se pred svjetlom. Ne zatvaraj se pred Zaručnikom koji dolazi umoran i ponizan, jer upravo tako Bog ulazi: ne kroz buku, nego kroz istinu; ne kroz pritisak, nego kroz dar; ne kroz osudu, nego kroz vodu koja postaje izvor.

Zajedništvom i solidarnošću

Izvor koji se prelijeva...

Izvor ne postoji samo za sebe. Živa voda ne ostaje zatvorena u jednoj posudi. Žena koja je bila skrivena postaje žena na putu: ide prema gradu i nosi vijest. Ne poučava s visoka, nego poziva iz iskustva. Jer ljubav koja je primljena postaje ljubav koja teče, a vjera koja omekša srce ne završava u privatnoj utjesi: pretvara se u blizinu, u osjetljivost koja prepoznaje tuđu žeđ i ne prolazi pokraj nje.

natapa srce...

Ako danas čuješ glas, nemoj ga pustiti da prođe mimo tebe. Otvori srce koliko možeš — makar i kroz najmanji procjep. Bog zna ući i kroz pukotinu. A kad uđe, učini ono što samo on zna: ne oduzme ti želju, nego je pretvori u izvor; ne posrami tvoju ranjivost, nego je pretvori u snagu; i ne ostavi te zatvorenog u sebi, nego te pokrene prema drugima.

i rađa zajedništvo i solidarnost.

Na slici zdenca i srca rađa se sasvim konkretan poziv: da se iz ovog susreta sa Sedmim — s Kristom, pravim Zaručnikom — rodi zajedništvo i solidarnost. Neka ona bude osobito okrenuta prema našoj braći i sestrama u Bosni i Hercegovini; prema ljudima koji nose svoje terete u tišini; i prema Crkvi u Bosni i Hercegovini, koja često živi pod suncem kušnji, nastojeći sačuvati vjeru, zajedništvo i dostojanstvo. Sjetimo ih se ne usputno, nego stvarno: u molitvi koja ima ime i lice, u riječima koje ne zaboravljaju, u djelima koja pomažu — u velikodušnosti koja zna da je evanđelje uvijek i kruh i voda, uvijek i utjeha i konkretna ruka.

✠ Bože Radoš
varaždinski biskup,
predsjednik Hrvatskog Caritasa